

Izhaja vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, ob 5 jutraj.

Uredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu lista. Nežalostno pisma se ne sprejemajo in rokopi si ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik Stefan Godina. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Tisk tiskarne „Edinost“, vpisane zadruge s omejenim poročilom v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20.

Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Naročnina znaša: Za celo leto K 24.—
Za pol leta 12.—
za tri mesece 6.—
za nedeljsko izdajo za celo leto 5.20
za pol leta 2.60

EDINOST

Posamezne številke „Edinosti“ se prodajajo po 6 vinarjev, zadržane številke po 10 vinarjev.

Oglasi se računajo na milimetre v širokosti ene kolone. Cene: Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 10 vinarjev. Osmrtnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov mm po 20 vinarjev. Oglasi v tekstu lista do pet vrst K 20.— vsaka nadaljnja vrsta 2.—

Mali oglasi po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev.

Oglase sprejema inšerati oddelček „Edinosti“. Naročnina in reklamacije se pošiljajo upravi lista. Plačila se izključno le upravi „Edinosti“ — Plačila in toži se v Trstu.

Uprava in inšerati oddelček se nahajata v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20. — Poštnehranični račun št. 841.652

+ CESAR FRANC JOŽEF I.

DUNAJ, 21. novembra.

Cesarja Franca Jožefa ni več! Danes ob devetih zvečer je Njegovo Veličanstvo cesar, previden s tolažili svete vere, mirno v Gospodu zaspal. Skoraj do zadnjega trenutka se je vse upiralo kruti misli, da bi mogel biti konec tega najdražjega življenja. Kajti z občudovanja vredno močjo je blagopokojni Najvišji Gospod kljuboval težavam starosti, premagoval težka ogroževanja svojega življenja in razvijal tako duševno gibčnost, tako neumorno in neuklonivo živel dolžnostim svojega visokega mesta, da se je misel slovesa za vedno zdela popolnoma nepojmljiva. Tako se strahovita resnica čuti kot vse omrtvujoč udarec.

Genij domovine poveša v globoki žalosti glavo. Vladarska rodbina Habsburško-lorenska je izgubila svojega nad vse spoštovanega poglavarja. Narodi monarhije objokujejo nad vse ljubljene vladarja, čigar dobroti, modrost in izkušnost je tvorila neprecenljivo imetje. Sredi svetovne vojne je bil odpoklican, sredi težkih izkušenj, ki jih je kljub Njegovi miroljubnosti Njemu in Njegovim narodom naložila ta vojna. Ni mu bilo dano, da bi bil pozdravil povrnitev miru, toda dano mu je bilo, da je videl čudoviti razvoj moči države, da je doživel pomladitev staroslavne monarhije v strahovitem svetovnem požaru in da je tako prejel najvišje plačilo za Svoje delovanje.

Kaj je bil Franc Jožef I. svoji hiši in svoji državi, kaj je bil vsakemu svojemu podložniku, se v trenutku, ko bol premaguje srca in prvi udarec ne dovoljuje mirnega razmatranja, ne more primerno oceniti. Vsakemu posamezniku se zdi, kot da mu je odvzet najboljši del njegove lastnega bitja; kajti kot osebno srečo in osebno last je čutil vsakdo blagoslov, ki je izhajal iz tega vladarskega bitja. Vsem je bil blagopokojni cesar najživejša in najdelotvornejša sila v državi, vir vsega dobrega, ki se ga je mogel radovati živeči rod, veliki dobrotnik in oče domovine.

In občutkom najtoplejšje hvaležnosti se pridružuje najspoštiljivejša občudovanje za Njega, ki ga je Bog poslal, ki je poldesetletje živel samo Svojemu poslanstvu, čigar življenje je bilo izpolnjeno z nedogledno zgodovinsko vsebino in čigar začetki segajo v čas, ki je večini sedaj živečih že zdavnaj postal zgodovina.

Tako je pojava Franca Jožefa I. obdajal sijaj, ki bo sijal še v daljna stoletja. Najspoštiljivejša dinastična vdanost narodov je bila zvezana z zavestjo velikega zgodovinskega cesarjevega mesta in obenem z zavestjo osebnega razmerja državljanov napram vzvišenemu gospodu. V otroški ljubezni so zrl k velikemu obnovitelju države, zaščiti njene moči in veličine, voditelju na potih blagoslovljenega razvoja. In kakor je bil vsakemu posamezniku upanje in zaupanje, tolažba in opora, tako so se tudi dvigala srca ob Njegovem velikem človeškem zgledu.

Globoka žalost veje po vseh deželah monarhije in neizmerna bol družji Najvišji cesarsko hišo z narodi. Hude izkušnje nam je naložila Previdnost, najbolestnejša nas je zadela sedaj, ko je umrl cesar Franc Jožef I. Toda Njegovo ime je neporušna last, kot najdragocenejšo volilo se bo spoštoval Njegov spomin in bo živel dalje v najpoznejše čase v vsaki hiši, v vsakem srcu spomin na Njegovo modrost

in dobroto, na Njegovo duševno veličino in Njegove moške vrline, na viteštvo in nežnost in Njegovo sveto ljubezen napram slabim in tlačnim, na zaupanje v Boga in stanovitnost, ki jo je ohranjal v najtežjih dneh. Njegova plemenita, poveljana duša, ki je odšla v jasne višine, bo plavala kot duh zaščitnik nad Njegovo hišo in Njegovo državo.

Zvesti narodi, katerim je posvečal vso svojo veliko ljubezen in Svoje najvnetejše prizadevanje, pa se v tem usodnem času še trdneje kot kedaj prej zgrinjajo okoli prestola in obnavljajo globoko ginja srca, vendar pa trdne volje in v prirojeni zvestobi staro prisego presvetli vladarski hiši. Neločljivo združeni se bodo borili danes in vselej za sijaj krone, za obstoj in varnost monarhije, za slavo in veličino domovine!

Zadnji cesarjevi dnevi. — Smrt.

DUNAJ, 21. (Kor.) »Korrespondenz Wilhelm« javlja: Izredna odpornost, ki jo je cesar Franc Jožef kot starček visoke starosti kazal pri ponovnih precej težkih obolenjih sopil v zadnjih desetletjih, vdanost, skrbnost in umetnost zdravnikov, ki so ga zdravili, vse to je v cesarjevi okoliščini in v vsem prebivalstvu monarhije gojilo upanje, da preide tudi zadnje obolenje cesarja, ki se je pojavilo v prvih desetih dneh meseca novembra. Kakor je znano iz sporočil, ki so brez prikrivanja prikazovala pravo cesarjevo stanje, je cesar do včeraj živel, kot ponavadi in si je pač res zadnje dni zaupal nekoliko preveč, podeljujoč vkljub zvišani temperaturi in kljub temu, da ga je napadal kašelj, poleg navadnih poročil tudi daljše avdičence, pri katerih je veliko govoril. Od 18. novembra dalje se je zmanjšal tek. Ta dan je cesar v okreplev svojih moči izpil kozarec močnega belega vina in je pokadil še vedno svojo običajno smotko. Zadnje noči je nekoliko motil kašelj; vendar pa je pomirjalo zdravnike dobro delovanje srca in enakomerno dobro dihanje. Tudi 19. novembra, celo včeraj je cesar še delal čez dan, dasiravno je bil utrujen in bolj oslabil kot drugače, ter je, kakor znano sprejel vrhovnega armadnega poveljnika vojnega maršala nadvojvodo Friderika v triletni avdičenci. V najbližji okolici pa je stanje vladarjevo vzbujalo resno skrb. Nadvojvoda Marija Valerija je bila zadnje dni vedno pri cesarju. Sedaj ste prispeli tudi starejša hči, bavarska princeznja Gizela in svakinja vojvodinja soproga Karla Teodorja Bavarškega na Dunaj. Prestolonaslednik in sooproga sta stalno ostala na Dunaju.

V ponedeljek zvečer je cesar privrkal še bolj zgodaj k počitku kot drugače. Prvi del noči do ene je potekel nemoteno; šele potem je začel cesarja napadati kašelj. Mrzlica, ki se ni znižala, je kazala 21. novembra tekot dneva grozeč porast. V popoldanskem urah se je nato shujšalo in to shujšanje je povzročilo smrt.

Nadvojvodinja Marija Valerija, ki se je neprestano mudila ob smrtni postelji svojega cesarskega očeta, se je pred 8 zvečer odpeljala na zapadni kolodvor pričakovati svojo iz Wallseeja prihajajočo hčer, a jo je dvorni uradnik, ki se je takoj pripeljal za njo, zopet poklical nazaj v Schönbrunski grad, ker je v tem izginilo upanje, da bi se dalo ohraniti vladarjevo življenje. Kmalu po vrnitvi nadvojvodinje je cesar izdihnil svojo dušo.

V prvih večernih urah je skrb vzbujala vest o naraščanju mrzlice resno vznemirila prebivalstvo zaradi vladarjevega stanja. Po večernem sporočilu žal ni bilo več dvomiti o težki bolezni. Vkljub temu pa se je vzdrževalo zaupanje v cesarjevo odpornost. V vseh cerkvah je zvečer ne navadno velika množica vneto molila za cesarjevo ozdravljenje.

Vest o cesarjevi smrti se je razširila šele proti 11 ponoči po javnih lokalih in je delovala naravnost omrtvujoče na občinstvo, ki kar ni moglo poimeti, da bi bila vest resnična. Dogodek so okoli potmoli razglasili tudi listi s posebnimi izdajami.

DUNAJ, 22. (Kor.) »Fremdenblatt« doznaje: V sobi, kjer je cesar umrl, so bili navzoči vsi na Dunaju nahajajoči se člani cesarske hiše, vse dvorne šarže, kakor tudi minister za vnanje stvari baron Burian in ministrski predsednik dr. pl. Körber.

Minister za vnanje stvari baron Burian je eno uro pozneje, nego vsi drugi, zapustil schönbrunski grad.

Ob smrtni postelji je nadvojvodinja Marija Valerija opravila molitve za pokojnika.

Splošna žalost v monarhiji.

Voščila za novega vladarja

DUNAJ, 22. (Kor.) Globoka bolesta žalost, ki preveva vso družino avstrijskih narodov za predobrotnim in premodrim vladarjem, ki je njihovo usodo vodil milo in pravično nad dve človeški dobi, žalovanje za cesarjem, ki so ga njegovi narodi ljubili kot očeta, v katerem so izgubili najdražje, se zrcali v vsem avstrijskem časopisju. Ob mrtvaškem odru tega vladarja, ki je od dneva, ko je nastopil vladno, nosil najtežja bremena, skoraj 68 let s trdno roko vodil državno ladjo, pod čigar vladno se je država na vseh poljih političnega in javnega življenja, gospodarstva, trgovine, industrije in umetnosti razvila, kot nihče ni mogel slutiti, močje vsa nasprotja in s skoraj mikdar opaženo enodušnostjo izražajo vse časopisje ogromni dolg hvaležnosti, ki ga je dolžna monarhija cesarju Francu Jožefu. Malokateri cesarju posvečeni članek se ne spominja ginja živih besed cesarjevega manifesta ob izbruhu vojne s Srbijo in vsi listi poudarjajo, da mu ostane častni naslov »mirovnega kneza« tudi po pretresljivih dogodkih zadnjih dveh let ohranjen za vse čase. Dasiravno ni bilo dana cesarju, da bi bil doživel konec strahovite, njemu in njegovim zaveznikom narinjene vojne, je vendar imel zadoščenje, da je videl zmago, moč svoje armade, pogum brodovja in neupogljivo voljo za zmago ter zaupanje v zmago pri narodih, ki niso bili nikdar tako trdno kot v tem težkem času zgrnjeni okoli njegovega prestola. Pod omrtvujočim vtiskom pretresljive vesti o cesarjevi smrti ne more časopisje opisati vsega pomena dobe cesarja Franca Jožefa in se omejuje na to, da podaja obris najvažnejših faz te dobe, o kateri ostane sodba svetovni zgodovini.

S toplimi besedami simpatije in toplimi voščili vse časopisje pozdravlja mladostnega naslednika velikega cesarja, ki si je pridobil neomejeno ljubezen in spoštovanje vseh skupne oborožene sile sredi svojih vojakov v grozni topov, h kateremu prav tako k njegovi prestvelji soprogi v njuni srčni dobroti in ljudomilosti vzkipevajo vsa srca. Vse časopisje izražajo iskreno željo, da bi bilo dana mlademu cesarju, da bi postal srečen vladar, ki naj bi po slavnem miru skrbel za blaginjo svojih narodov, za duševni in gospodarski napredek ter monarhijo, ki ojačena in pomlajena izide iz zmagovitega boja, sledeč sijajnemu vzoru pokojnega vladarja, dovedel na zunaj in znotraj do novega sijaja.

NEMŠKI GLASOVI.

BERLIN, 22. (Kor.) »Norddeutsche Allg. Zeitung« piše: Notri med besnenjem svetovne vojne je cesar Franc Jožef položil svojo glavo k počitku. Ne zlomljenega duha je zvesto izpolnjeval svoje vladarske dolžnosti, dokler ni ugasnilo z zadnjim dihom to življenje, ki je vsebovalo vso bol, vso veličino človeške usode. V ljubezni polnem spoštovanju se mudijo naše misli v teh urah pri viteški blagi podobi cesarja, od katere je v starih kakor v mladih letih vzhajal brezprimerno visok čar. V globoki žalosti se pridružujemo boli, ki jo danes občuti avstro-ogrski monarhija do zadnje koč. Zvesti z nemško državo je bil cesar Franc Jožef čvar neizpremenljive trdnosti. Bil je v podlagi mirovni politiki, ki jo je v sporazumljenju z voditelji nemške države skozi desetletja vzdrževal v blagoslov za Evropo. Vkljub vsem vremenskim znakom in naraščajočim nevarnostim se je zdelo, da se njegova vladovina dovrši v miru. Tedaj pa so dali v Sarajevu v daljavo odzvanjajoče znamenje, za strašno krizo, ki je pri-

hrumela nad Evropo. K vojni sileče vlasti so nadvladale. Njih prvi udarec je bil naperjen proti habsburški hiši. Ne da bi omahoval, je stal cesar Franc Jožef tudi v tej najtežji izkušnji. Če mu ni bilo usojeno, da bi dovel svoje narode do zadnje zmagi, pa je smel delo mirno položiti v mladostno krepke roke svojega naslednika. Zmagovito stoji Avstro-ogrski nasproti navalu svojih sovražnikov, jasno blesti habsburška zvezda skozi oblake, neurja in sile viharja.

Nemško uradno poročilo.

BERLIN, 21. (Kor.) Wolffov urad javlja: Veliki glavni stan, 21. novembra zvečer.

V somskem okolišču močna megla. Bojno delovanje danes manjše. — Cralova je vzeta.

Bolgarsko uradno poročilo.

Sofija, 21. (Kor.) Poročilo generalnega štaba:

Macedonska fronta. — Med Prespiskim jezerom in reko Crno kakor tudi v okolišču vasi Parat Vaslava so se vršila artilerijska in infanterijska podjetja brez posebnega pomena. Slike sovražne napade pri vaseh Grunšte, Tirnovi in Tuše smo z ognjem in protinapadi odbili. Na obeh straneh Vardarja slabotno artilerijsko delovanje in spopadi med patruljami. Naš artilerijski ogenj je sestrelil neki sovražni aeroplan, ki je padel v vardarsko dolino. Oba letalca smo ujeli. Na vznožju Belasice planine in na strmi slabotno artilerijsko delovanje. Na Egejskem obrežju mir. Sovražna letala so brezuspešno metala bombe na naše postojanke pri Orfanu in na most pri Boku. — R o m u n s k a f r o n t a. Sovražnik razstreljuje svoje transportne ladje, ki leže za otoki ne daleč od Kalafata, z bombami v zrak. Sovražna artilerija obstreljuje slabotno Silistrio, Ultino, Rašovo in Crnovodo. — V Dobrudži slabotno artilerijsko delovanje in boji med polzvedovalnimi oddelki in stražami. Na obrežju Crnega morja sta danes jutraj dva ruska rušilca torpedovk bombardirala svetilnik v Eminih in popoldne mesto Costanza. Naša artilerija je prisilila sovražni ladi, da ste se takoj umaknili na visoko morje.

K zavzetju Bitolja.

SOFIJA, 21. (Agence Tel. Bulgare.) Žalostna vest o zavzetju Bitolja po sovražniku na Bolgarskem nikakor ni napravila vtiska, ki so ga pričakovali četveroza vezne vlasti, katere so upale, da z zasedenjem zlomijo pogum armade in prebivalstva dežele. Javno mnenje, ki z veliko napetostjo zasleduje razvoj borbe, je bilo že dalj časa pripravljeno na to. Časopisje je soglasno mnenja, da Francozi in Srbi ne bodo mogli črpati dobička iz zasedenja mesta, kajti za Bitoljem stoji gorska grmada, ob kateri si mora vsak sovražnik razbiti glavo.

Sovražna uradna poročila.

DUNAJ, 21. (Kor.) Iz vojnega tiskovnega stana se poroča.

Italijansko uradno poročilo.

20. novembra. — Na trentinski fronti artilerijske akcije in po našem ognju ovirano delovanje sovražnika v okopnih delih. Na Visokem Butu je sovražna artilerija bombardirala naše postojanke na Malem Palu in Freikoflu. Naša artilerija jo je s svoje strani učinkovito obstreljevala. Na Krasu je sovražnik v noči na 19. t. m. po srđitem artilerijskem ognju z močnimi silami naše postojanke na vrhu 126 severno Volkovnjaka. Po srđitem boju je mogel zasesti enega naših okopov. Na ostali napadni fronti smo ga zavržili z velikimi izgubami. Zajeli smo nekaj mož. Slabo vreme je trajalo v vsem operacijskem ozemlju. — Pri operacijah za zavzetje Bitolja je učinkovito posegla vmes v goratem pasu med ravnino ob Crni in Prespiskim jezerom italijanska enota, sestavljena iz artilerije in pehote. Premagujoč velike terenske in vremenske težave ter srđit sovražni odpor, je prodirala ob vzhodnem pobočju Babe planine in je zajela kakih 200 mož.

